

VEČERNI LIST

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 polletna " " " 20.—, " " " 18.—
 četrtletna " " " 10.—, " " " 9.—
 mesečna " " " 3.50, " " " 3.—
 Tiskarna in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

inzerati: Enostojna poltista (59 mm širine in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva- in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostojna poltista K 1.—, — Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Streljanje s topovi med Radgono in Verzejem.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Križevci na Murškem polju. 25. febr. Nocoj po noči se je slišalo na črti med Radgono in Verzejem streljanje s topovi in strojnimi. V trenutku, ko vam to poro-

čam, še ni dognano, ali so Mažari streljali slučajno, ali so namenoma in po načrtu obstreljevali naše postojanke tostran Mure.

Nemško rovanje v nevtralnem pasu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Čmurek, 25. febr. Na celi črti med piljem in Radgono izvršujejo vsenemški hujšaki, poslani od nemške graške vlade, velikansko agitacijo. Hodijo od hiše do hiše in podpihujejo ljudi, da naj poskrijejo orožje, ki bi ga morali izročiti komisiji, ki je določena, da bo pogodbi pohore orožje med prebivalstvom nevtral-

nega ozemlja. Po vaseh prirejšajo ti vsenemški hujšaki tajne shode in zbirajo prostovoljce. Na vsak način je potrebno, da se tu nekaj ukrene. Avstrijsko nemški orožniki ne vrše svoje naloge. Vsak dan prihajajo v nevtralni pas čete in kršijo pre-

Clemenceau v smrtni nevarnosti.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 24. febr. Stanje ministrskega predsednika Clemenceauja se je poslabšalo. Nastopile so nove nepričakovane komplikacije, vsled katerih se je resno

bati za življenje ministrskega predsednika. Zdravniki izgubljajo upanje, da bi Clemenceau še okreval.

Jugoslovansko-italijanski spor pred mirovnim posvetom.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 25. februarja. »Matina« piše, da bi spor med Jugoslavlani in Italijani utegnil škodovati avtoriteti mirovnega posveta. Ako se konferenci ne posreči o tem

vprišanju napraviti sklepa, kateremu bi se pokorili obe stranki, tedaj bi to slabo vplivalo na ugled konference pri reševanju drugih važnih vprišanj.

Mast v vinskih sodih. Novo sredstvo graških tihotapcev.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 25. febr. Zadoji čas so nemški tihotapci in Nemci iznašli novo sredstvo, da vtihotapljujejo živila iz Jugoslavije v Nemško Avstrijo. Na slovensko Štajersko je prišlo iz Gradca in drugih nemških krajev mnogo vinskih kupcev, ki so nakupovali vino krog Ptuja in v Slovenskih goricah. Ti ljudje ne kupujejo samo vina,

ampak tudi slanino in mast, s katero polnijo vinske sode in jo na ta način vtihotapljujejo kot vino v Nemško Avstrijo. Dokazano je, da so na ta način samo v mesecu januarju in februarju vtihotapili iz okolice Ptuja več vagonov slanine in masti, ki so jo prodajali v nemških mestih za ogromne cene, celo do 120 K kilogram.

Odločilni dnevi.

Te dni se v Parizu odločuje usoda naša države, te dni se bo zlasti odločila usoda našega Primorja. Mirovni posvet obravnava in je že deloma obravnal naše vprišanje; v nekaj dneh se bo na evropskem zemljevidu zarisala nova barvasta črta, ki se bo imenovala državna meja Jugoslavije.

Naše mirovno odposlanstvo se ima boriti z velikanskimi težkočami. Casopisju Italije se je posrečilo, da je v javnosti enotnih držav ušvarilo razpoloženje, ki nam ni posebno naklonjeno. Malenkostne spore, neznatne nerednosti, ki jih je v dobi revolucij v vsaki, tudi najbolj trdni državi dovolj, je razkričalo kot boljšeševstvo, državljansko vojsko in plemensko sovraštvo. Brezpomembne dogodke je napihovalo, da so dobili pošastno obliko, in če ni imelo ničesar napihovati, je iz nič nekaj naredilo. Posledica tega je bila, da inozemska javnost komaj ve, kakšno je pravo razpoloženje pri nas, kolika enodušnost vlada v volji vseh, da se nova država ohrani in utrdi. Niti Pariz, niti London nimata z nami dobrih zvez in tisti drobni curek poročil o naših razmerah, ki priteče do Francije, mora prej skozi destilator italijanskega in nemškega sovraštva.

In še eno veliko oviro imajo premagati naši odposlanci v Parizu. Novi deli Jugoslavije, ki so se spojili s Srbijo v eno državo, žive v predstavi zaveznikov le kot del bivše avstrijsko-ogrske monarhije, kot eno krilo tistega sovražnega vojstva, s katerim se je morala Evropa boriti skoro pet let, preden ga je strela. Mi smo v očeh Francozov in Angležev premaganci, medtem ko je Italija bila zaveznica, dasi slaba. S premaganjem moremo imeti sočutja, a se težko zavzemamo zanj, kadar se spre z našim prijateljem.

Te dni je za nas vse na tehnični. Vsa naša lepa Goriška, naš Trst, naša Istra, naše morje, naša bodočnost, naše življenje. Te dni se odločuje usoda našega malega naroda. Naše srce je danes v Parizu. Z nestrpnostjo, upom in strahom pričakujemo vesti iz glavnega mesta Francije, ker je od nje odvisno naše življenje in naša smrt.

Nemci in Italijani.

Ljubljani dopisni urad poroča z dne 24. februarja iz uradnega vira: Italijani so železniško progo Trbiž-

Radeče, ki so jo bili doslej upravljali oni, v upravo prepustili Nemcem.

Francozi razsojajo o Banatu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Arad, 25. febr. Budimpeštanski listi poročajo, da so mažarski odposlanci iz Temešvara odšli s francoskimi častniki v Arad. Francoski general v Temešvaru je

prepustil rešitev spora med Jugoslovani in Mažari poveljniku francoske orientse armade generalu Franchet d'Esperey.

Črnogorska vlada proti Srbiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Rim, 25. feb. Črnogorski generalni konzul v Rimu je prejel brzopjavko črnogorskega ministrskega predsednika

Plamenaca, ki poroča, da bo od entente zahteval, naj se srbske čete odstranijo iz Črne gore.

Wilson v Ameriki.

Boston, 24. februarja. (Lj. k. u.) Glasom Reuterjevega urada poroča Dun. kor. urad: Wilson je danes dospel semkaj.

Iz Ukrajine.

Stanislavov, 24. febr. (Lj. k. u.) Čehosl. tisk. urad poroča: Brezžična brzopjavka javlja, da so v kabinetu Ostapenko imenovani še nastopni ministri: Markow (socialistični federalist) pravosodje, Sylpeczuk (narodni republikanec) notranje, dr. Nasaruk (radikalec) novinarski urad, Mihaelia (brez stranke) javna dela, Okijenko (socialistični federalist) uk. Korozag (brez stranke) zdravstvo, Šatefan, pošta in brzopjav, Bilinski (neodvisni socialist) mornarica, Šimenicz (neodvisna stranka) državni kontroler.

Stanislavov, 24. febr. (Lj. k. u.) Ukrajinski dop. urad poroča: Glasom dosedaj še nepotrjenih vesti se je narodnim četam posrečilo, zopet zasesti mesto Kiev in pregnati boljševiske tolpe.

Stanislavov, 24. febr. (Lj. k. u.) Glasom Čehoslov. tisk. urada objavlja list »Golos« dogovor med ukrajinsko vlado. Dogovor vsebuje naslednje točke: 1) Popolna suvereniteta ukrajinske ljudske republike na vseh ukrajinskih naseljenih ozemljih vzhodno od Sana. 2) Dokler se ne sestane narodna skupščina ima direktorij ukrajinske ljudske republike najvišjo oblast. 3) Udeležitev Ukrajine na pariški mirovni konferenci kot zaveznice entente. 4) Varstvo republikanskega reda proti vsem konspiratoričnim poizkusom, vpostavitvi oseben režim. 5) Zagotovitev, da dobi Ukrajina vojno in trgovinsko brodogradnjo v Črnem morju. 6) Varstvo interesov ukrajinskih kolonij v srednji in južni Aziji. 7) Ententa bo uvažala v Ukrajino tehnično gradivo.

Zahteve vojakov.

Buda, 24. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. ur. poroča: Zveza socialističnih vojakov je imela danes mnogo vojno obiskano zvezo

vanje, kjer so prejeli resolucijo, ki vsebuje zahteve gospodarstvenega in političnega značaja. Državni podtajnik Deutsch je zagotovil natančni pregled zahtev. Zborovanje in izpredvid sta se vršila v popolnem redu.

Španska vladna kriza.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Madrid, 25. febr. Ministrski predsednik Romanones je odstopil. Njegov naslednik bo Dato.

Iz pokrajine.

Kr Pomnožitev osebnih vlakov na Dolenjskem, direktna zveza Ljubljana — Karlovce. Dne 1. marca 1919 se otvori direktni osebni promet med Ljubljano in Karlovcem. Vsi dolenjski vlaki vozijo neposredno do Karlovca in odpade sedanje prestopanje kakor tudi nabava novih voznih listkov v Bubnjarcih. Vrhutega se v zboljšanje splošnega prometa vpeljeta nanovo še vlaka št. 2215/2215 a in 2266/2216 na progi Ljubljana — Karlovce ter vlaka št. 2315 in 2316 na progi Velike Uplje — Kočevje. Nadalje se pri dosedanjem večernem vlaku št. 2217 ločita Karlovški in Kočevski vlak. Karlovški vlak odhaja odslej kot novi vlak št. 2211 ob 11. uri 40 min. ponoči iz Ljubljane gl. kol. Kočevski vlak nasprotno vozi še nadalje kot vlak št. 2217 do Velikih Uplj. Na progi Velike Uplje — Bubnjarci izostane vlak št. 2217. V skladu s temi spremembami prenehata voziti na progi Trebnje — Št. Janž na Dolenjskem mešana vlaka št. 2656, 2657 in se ista nadomestita s posebnimi vlaki št. 2656 a in 2657 a. Takisto vozi na progi Novo mesto — Straža Toplice mesto dosedanjega vlaka št. 2415 vlak št. 2417. — Zvezo v Karlovce so sledeče: vlak št. 2211 ima ob 8.10 dop. zvezo z osebnim vlakom št. 1041 a v Reko; vlak št. 2276/2216 ima potom brzovlaka 1002 a neposredno zvezo iz Zagreba. Vlak št. 2213 ima po 3 urnem postanku ob 5.53 pop. zvezo z brzovlakom št. 1001 a v Zagreb; vlak št. 2215 a ob 9.03 neposredno

zvezo z osebnim vlakom 1041 a v Reko. Iz Zagreba prihajajoči potniki z vlakom 1041 a ob 8.48 pop. zamorejo nadaljevati vožnjo v smeri Ljubljane z vlakom 2266/2212 ob 8.07 dop. — Novi dolenjski vozni red je v celoti sledeči: Proga Ljubljana gl. kol. — Bubnjarci, oziroma Kočevje. Odhodi iz Ljubljane gl. kol. ob 8.00 dop., 2.36 pop. in 11.40 ponoči v Karlovce; ob 8.00 dop., 2.36 pop. in 7.04 zvečer v Kočevje; prihodi v Novo mesto 10.55 dop., 5.52 pop. in 2.33 ponoči; prihodi v Karlovce 2.55 pop., 9.00 zvečer in 7.30 dop.; odhodi iz Karlovca 2.03 dop., 1.21 pop. in 6.02 pop.; prihodi v Ljubljano gl. kol. 8.59 dop., 4.30 pop., 9.03 zv. Prihodi v Kočevje 11.11 dop., 5.46 pop., 10.16 zv.; odhodi iz Kočevja 5.50 dop., 1.16 pop. in 5.46 pop. — Proga Trebnje — Št. Janž na Dol. Odhodi iz Trebnja 10.30 dop., 6.57 pop.; prihodi v Št. Janž na Dol. ob 11.28 dop. in 7.58 zv. Odhodi iz Št. Janža na Dol. ob 5.28 dop. in 3.45 pop.; prihodi v Trebnje ob 6.32 dop. in 5.05 pop. — Proga Novo mesto — Straža — Toplice. Odhodi iz Novega mesta 11.12 dop., 4.00 pop. in 6.10 zv.; prihodi v Stražo-Toplice 11.30 dop., 4.18 pop. in 6.28 zv. Odhodi iz Straže-Toplice 5.27 dop., 11.52 dop. in 5.20 pop.; prihodi v Novo mesto ob 5.45 dop., 12.10 pop. in 5.38 pop.

Kr Mornarjem in podčastnikom. Vsi oni nižji strojni podčastniki, elektrikarji, kurjači, topniški podčastniki ter topničarji, kateri so služili pri bivši avstroogrski mornarici, a želijo še naprej služiti pri jugoslovanski mornarici, naj se pisмено prijavijo pri evidenčnem in informativnem uradu vojne mornarice SHS v Ljubljani, štacijsko poveljstvo, Bavarski dvor. Tam jih bodo zapisali ter po potrebi poklicali v službovanje.

Kr Wilsonov trg. Zagreb, 25. febr. Zagrebški mestni svet je včeraj sklenil, da se bo Vseučiliški trg odslej imenoval Wilsonov trg.

Kr Protestni shod obrtnikov v Karlovcu. Se je vršil 16. t. m. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo nujne in temeljite odprave obrtnemu stanu. V imenu pekov je vložil pekovski mojster Weiss odločen ugovor proti krivičnemu postopanju oblasti, ki so bile zaplenile kruh, namenjen za Kranjsko. Zahteval je svobodno trgovino.

Kr Prosvetno delo med Srbi. V Novem Sadu se je ustanovila delniška družba »Zastava« za izdajanje srbskih knjig in novic.

Kr Ogem novih srbskih gimnazij otvorijo v Vojvodini, in sicer: v Vel. Kikindi, Bečkerek, Temešvaru, Beli Cerкви, Pančevu, Subotici, Somboru in Pečuhu. Razen tega otvorijo žensko gimnazijo v Novem Sadu. Dalje otvorijo približno 10 meščanskih šol in dve novi učiteljski.

Kr Za 10.000 sob hišne oprave je ponudil neki dunajski konzorcij Srbiji, kjer so Nemci oplenili tudi zasebna stanovanja, v zameno za odgovarjajočo množino sliv in mezge.

Kr Penarajeni žrtonski bankovci krožijo po Reki.

Kr Dveurni štrajk tramvajskih uslužbencev so imeli 17. t. m. v Osijeku. Nato je ravnateljstvo ugodilo delavskim zahtevam. Tramvajsko društvo

izplačuje delničarjem 40odstotno dividendo.

kr »Hrvatska Obrana« v Osijeku, proti kateri je bila tamošnja oblast izdala najstrožje odredbe, češ da s svojim pisanjem škoduje vojaškim interesom države, naznanja, da je s svojim ugovorom proti tem odredbam dosegla popoln uspeh in veljajo zanjo edino le zakonite določbe hrvatskega tiskovnega zakona iz leta 1875. in naredbe Narodnega Veća SHS. »Hrv. Obrana« se odločno bori proti neomejenemu centralizmu in za pokrajinsko avtonomijo.

kr Oderuštvo s petrolejem na Reki. Na Reki je oblast pri več trgovcih našla velike zaloge petroleja, ki so ga prodajali po 19 K liter, dasi mu je določena cena 90 centezimov.

kr Dalmatinski vinogradniki v Zagrebu. Vsled italijanske okupacije je Dalmacija izgubila takorekoč vsako možnost za izvažanje vina. Odprta je le pot preko Bosne, a tu so železnice ozkotirne in na večje transporte ni misliti. S Trstom je izgubila Dalmacija svojega glavnega odjemalca. Vino leži sedaj v shrambah in se ga bo mnogo pokvarilo. Pridelek leta 1918 je znašal približno 500.000 hl, a do sedaj so razprodali komaj desetino. Vinogradniki, ki imajo v vinu založene znatne glavnice, so v veliki zadregi. Cene vinu, ki so bile padle že na 36 K za stopnjo, so poskočile sedaj na 40 K; cena žganju se je dvignila od 40 na 60 K.

kr Prodaja veleposestev v Slavoniji. Grof Gustav Normann je prodal svoje veleposestvo Bizovac v Slavoniji grofu Rudolфу Normannu za 13 milijonov kron. Isti kupec je v pogajanjih tudi z grofom Malatkom zaradi nakupa veleposestva Dolnji Miholjac, ki obsega 26.000 katastralnih oral.

kr Mline na Hrvatskem bodo morali v kratkem zapreti, ker je premog popolnoma pošel.

kr Strokovne zbornice v Srbiji. Z zakonom iz leta 1910 so v Srbiji ustanovili naslednje samostojne strokovne zbornice, katerih delokrog se razteza na celo Srbijo: industrijsko, obrtno, trgovsko in delavsko zbornico s sedežem v Beogradu. Zbornice so začele delovati leta 1911 in so se zelo obnesle. Zbornice so delovale celo za časa izgnanstva in sklenile ozke zveze z industrijskimi in trgovskimi krogi entitinskih držav, kar bo sedaj ob obnovitvi dežele zelo koristilo.

Iz Ljubljane.

Francosko-slovenska organizacija priredi v ponedeljek ob 8. zvečer svojim članom zabavni večer v veliki dvorani Narodnega doma. Člani se naprošajo, da pridejo k tej prireditvi v promenaadni obleki. Vstopnice in nadaljna pojasnila se dobivajo od danes naprej vsak dan v mali dvorani Narodnega doma od 10. dopoldne do pol 1. opoldne in od 4. do 6. popoldne. Člani lahko pripeljejo s seboj otroke od 12. leta naprej.

I Tvrška Zankl. Dne 24. pr. m. objavil je naš list poziv na tvrško Zankl, da naj odpusti glavnega blagajnika Payerhuberja vsled vednega izzivanja našega ljudstva, ki je med drugim tudi izjavil: »Was ist denn dieser Haufen von Serben da unten? Nichts als lauter Räuber und Mörder.« Ker je nam Slovencem že v krvi, da napram Nemcem nastopamo vedno prizanesljivo, in ker nismo hoteli tvrški Zankl škodovati, prinesli smo ta poziv samo z začetnimi črkami. Ta tvrška pa tega izzivača ni hotela odpustiti, temveč nasprotno, imenovala ga je za ravnateljevega namestnika, tako da sedaj še bolj objestno nastopa. Imena priče so deželni vladi na razpolago.

I Štetje živine. Dne 28. t. m. se vrši splošno štetje goveje živine, konj, prašičev, ovc in koz. V Sp. Šiški in na Barju se bo popisovalo od hleva do hleva, v mestu stanujoči lastniki živine pa jo morajo priti popisati označenega dne od 8. do 12. dopoldne v mestni popisovalni urad na magistrat (Galetova hiša, pridišje). Občinstvo se opozarja, da se pravočasno in zanesljivo odzove uradnemu pozivu, da ne bo treba proti zamudnikom ostrejših ukrepov.

I Legenda iz Ljubljane. Ko je bil Bog ustvaril človeka in napravil iz njegovega rebra Evo, so prišle k njemu gosi v belih oblačilih in so govorile tako-le: »Ustvaril si gospoda Adama z gospo Evo in si ju določil za gospodarja vsem živalim, nam pa je treba posebnega pastirja, ki bo po našem okusu in naši volji. Stori nam to uslugo in naredi nam ga takega, kakršen misliš, da bi bil pravi!« — Gospod jih je, smehljajoč se, pogledal in odvrnil: »Prav imate gosi v belih oblačilih, uvidevam vašo potrebo. Zato hočem ustreči vaši želji in narediti pastirja. A opozarjam vas, da mi je pri oblikovanju Adama, ki sem mu hotel dati vso popolnost človeka, zmanjkalo mnogo potrebnega materiala in bom moral rabiti več surogatov.« — »Nič ne de,« so v zboru odgovorile goske, »samo da je pastir in nas pase po naši želji.« — »Nimam možganov,« je potožil Bog. — »Daj slamo!« so rekle gosi. — In gospod Bog je zbasal klopčič slame v lobanjo. »Nimam več naravnega razuma, da mu ga dam,« je, obotavljaje se, pripomnil večni Oče. — »Kaj to? Naravni razum gor ali dol, to je stranska stvar. Daj mu malo domišljivosti in oholosti, pomešaj zraven nekaj pristne zatelebanosti in prevzetnosti, pa bo.« Tako so govorile goske in bile zadovoljne. — In Bog je vzel več steklenic ter prilil tega in onega. — »Nimam več naravnega govora,« se je opravičeval veliki Jehova. — »Naravni govor ni potreben, daj mu nekaj lepo donečih fraz in vse bo v redu.« — Gospod Bog je storil vse, kar so gosi želele. Oblekel je svoje novo stvarstvo v frak, dal mu je na glavo cilindar in najnovejšo kravato. Dihnil je vanj življenje in pred njim je stal — ljubljanski frakar ali gigerl. — In Bog je izpregovoril: »Gospe v belih oblačilih, tu imate svojega pastirja, a ker ste bile

tako predrzne, da ste godrnjale zoper moje prvo stvarstvo, boste do konca sveta letale za tem-le pastirjem.«

Zagrebska borza.

Zagreb, 24. febr. (Lj. k. u.) Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Donar:	Blago:
Banka za trg., obrt in industrijo	446	455
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, stare delnice	511	530
nove delnice	—	—
Hrvatska eskomptna banka	1445	1455
Brodsko menjačka banka	370	380
Hipotekarna banka	445	450
Hrvatska banka	—	—
Jadranska banka	895	905
Hrvatska kreditna banka	1045	1055
Narodna banka, stare delnice	455	465
Obrtna banka,	250	260
Poljedelska banka	118	123
Prva hrvatska hranilnica, stare	8580	9080
nove	8275	8525
Rečka pučka banka	207	213
Srbska banka	—	825
Hrvatska deželna banka v Osijeku	—	—
stare	—	—
nove	675	700

Spomini na Turgenjeva.

Prve dni ruske revolucije, ko so se navidezno uresničile sanje Gogola in Dostojevskega, je prinesel francoski Merkur doslej neznane spomine na Turgenjeva, ki je s svojimi spisi toliko napravil za idejni preobrat na Ruskem; sam pa ni nikoli verjel na kako opremljeno sistema in je bil v tem oziru najpopolnejši zgled ruskega tipa »ničev«.

Anonimni pisatelj teh spominov je srečal Turgenjeva prvič leta 1872. v salonu madame Viardot - Garcia, začelo se je zelo živahno, deset let trajajoče razmerje med njima. Ruski pesnik je že vsled tega užival splošno simpatijo, ker se je po vojski leta 1870./71. stalno naselil na Francoskem. Pozimi je stanoval v tretjem nadstropju hiše Viardotine obitelji v Rue Donai, poleti pa v mali vili v Bougivalu, ki si jo je bil dal sezidati v parku poleg posestva Viardot. Salon Viardot je bil najuglednejše pariško zbirališče vseh velikih glasbenikov in umetnikov; redkokdaj je prišla kakšna znamenita evropska osebnost v Pariz, da ne bi bila obiskala madame Viardot. Turgenjev je bil leta 1872. 54 let star, izgledal je pa s svojimi dolgimi belimi lasmi in z belo polno brado popolnoma kot kakšen starček.

Pisatelj pravi, da so bili po prvem sestanku prepričani, da je Turgenjev poln dobrodušnosti, humorja, naivnosti in preprostosti. To je bilo le deloma res, kajti kmalu se je pokazalo, da zna biti tudi zelo zbadljiv in da se rad norca dela. V mladih letih bil je tudi zelo nagle jeze. Z leti se je unesel in pravil mi je, da se že deset let ni jezil. Imeli so ga za radodarnega, in v cesti Donai si videl včasih cele procesije podpore potrebnih Rusov; vsakemu je dal, tudi če je vedel, da ga goljufajo.

V salonu Viardot se je pokazal od časa do časa tudi Flaubert, ki ga je imel Turgenjev zelo rad, morebiti zato, ker sta bila tako različnega značaja: Turgenjev diskreten, krotak, gibčen, dostojen,

Flaubert okornih oblik, brez vsakega ozira na to, kaj govori, izpod svojih mršavih visečih brk zmerjajoč in preklinjajoč. Nekega večera sem se na Flauberta prav posebej jezil. Bila je muzikalna soareja in igrali so krasni Schumannov kvintet. Ko pa poslušamo to nebeško godbo, leta Flaubert v bližnji jedilnici gorindol okoli jedilne mize in stika po krožnikih za kruhom in piškoti, ki so bili pripravljeni za čaj. Bil sem prepričan, da le Hanibal ne mara godbe, in Flaubert se mi je zdel popolnoma brez srca. Pozneje sem svoje mnenje izpremenil, ker sem videl veliko čisto brezsrčnih ljudi, ki so zelo ljubili godbo, in pa narobe. Človek ne sme biti preveč nagel v svoji sodbi, kakor je bil n. pr. enkrat tudi Viktor Hugo, ki se je tako-le izrazil: »Kdor ne ljubi verzov, je kanakija.« Danes moramo priznati, da je bil Flaubert velik pisatelj, četudi ni maral godbe, kakor jo tudi niso marali Viktor Hugo, Lamartine, Zola in še dosti drugih literatov.

Prijateljstvo Flauberta in Turgenjeva si razlagamo po njiju skupnem navdušenju za poezijo, po skupnem zaničevanju filistrov, ki so se jima kar gabili, družil jih je tudi gnus pred kupljivo neznačajnostjo in dobičkarjo mlajših literatov. Flaubert je vpeljal slovite literarne obede pri Magnyju, člani so bili Zola, Turgenjev, oba Goncourta in Alfonz Daudet. Z Daudetom je bil Turgenjev tudi prav velik prijatelj. Bil je v njegovi družini čisto domač. Zibal je njegove otroke na kolenih, iz Rusije mu je pisal najpristronejša pisma. Zato so bili vsi izredno presenečeni, ko je po Turgenjevi smrti neki njegov tajnik izdal zvezek spominov, kjer izreka Turgenjev najostrejšo sodbo o Daudetu. Imenuje ga zvičajneža, hinavca, literarično ničlo. Daudet je to nehvaležnost bridko opisal v svojem delu »Trideset let Pariza«. Zagotovim pa lahko, da smatrajo vsi Turgenjevi prijatelji te izreke za izmišljotino, saj so tudi nekaj čisto drugega, kakor to, kar mi je Turgenjev osebno pravil o Daudetu.

Konverzacija Turgenjeva je bila zapeljivo mikavna. Brata Goncourt pravita o tem v svojem dnevniku: »Ljubezni barbar nas je očaral z mešanico naravnosti in fineze, z ono skrivnostjo slovanske duše, koji se je pridružila izvirnost nadvladujočega duha in pa naravnost univerzalnega znanja.« Imel je nežen, melodičen glas, kar te je najprvo osupnilo, če si gledal njegovo atletsko postavo; začel je govoriti obotavljaje se, polagoma se je dvignil do največje jasnosti. Kakor megla se mi je zdelo, ki jo sonce polagoma z žarki prepoji. Njegove anekdote o samotnem življenju na stepah so bile očarujoče, ravnotako preproste, lepo oblikovane legende, ki jih je tekom govora znašel in so se nam zdele izraz najčistejše poezije. Eno sem si nekega večera zapisal in jo tukaj dobesedno podam:

Zazdelo se je enkrat ljubemu Bogu, da je napravil v nebesih veliko večerjo, h kateri je povabil vse kreposti. Prišle so vse, velike in majhne. Bila je to najizbranejša družba, angeli so pa peli najlepše pesmi. Gospodar je bil silno vesel, da so se njegovi gostje tako dobro zabavali. Pa

opazi naenkrat v kotu dve izredni kreposti, ki sta se gledali kot dve popolnoma tuji osebi. Ljubi Bog je takoj vedel, kaj je, šel je k damama, jih je prijel za roko in jih je predstavil: »Ta je hvaležnost, ta pa dobrot.« Obe kreposti sta z velikim začudenjem pozdravili. Odkar je obstojal svet, je bilo prvič, da sta se srečali, in še to je bilo le zato mogoče, ker je Bog napravil večerjo.

Spominjam se, da je Turgenjev enkrat zelo ostro sodil Viktorja Hugo. Bilo je na Angleškem, v nekem gradu pri Cambridge. Graščak Hall je bil napravil leta 1870. oskrbovalnico za francoske ranjence, predsednik francoske republike Thiers ga je zato odlikoval. Prišel sem tja na jesenski lov, Turgenjev tudi. Ko so se bile enkrat po kosilu dame odstranile, kakor je to na Angleškem navada, je govoril Turgenjev o svojih literarnih znancih in tudi o Hugoju. Sodil ga je zelo strogo in odklanjajoče, grajal je ne samo njegovo prenapet in skoro smešen napuh, temveč tudi njegovo veliko nevednost; saj ni znal Hugo poleg francoščine nobenega drugega modernega jezika, kar pa ga ni čisto nič oviralo, da je sodil o tujih literaturah v žalečem tonu in v taki obliki, ki ni prenesla nobenega ugovora. O Goetheju se je izrazil z ozirom na neko njegovo dramo zelo razžaljivo, nakar je Turgenjev dvorljivo pripomnil, da ta drama ni Goethejeva, ampak Schillerjeva. Hugo se pa kar nič ni dal motiti, temveč je ponosno odgovoril: »Jaz nisem bral niti Schillerja niti Goetheja, a poznam oba pesnika prav dobro!« Turgenjev je nečimernemu pesniku molče pokazal hrbet.

V francoskih literarnih krogih so Turgenjeva visoko čislali. »Ta Skit se mi zdi kakor gigantski Bog-oče!«, je pisal Flaubert pesnici Sand. Največji njegovi občudovalci so bili Guizot, Mérimée, Sand, Taine, Renau. Doma na Ruskem je imel dosti prijateljev, pa tudi dosti sovražnikov. Njegov roman: »Oče in sinovi« ga je spravil v nasprotje s starimi in mladimi. Šele Aleksander Herzen je s svojo izborni analizo junaka Bazarova jih prisilil, da so umolknili. Njegova zadnja leta so mu bila z boleznijo tako zagrenjena, da je večkrat hotel skočiti skozi okno. Smrt je bila zanj res odrešenje. Truplo so prepeljali v Rusijo. Na pariškem vzhodnem kolodvoru sta se poslovila od njega v imenu Francije About in Renau. V Petrogradu so mu postavili krasen spomenik, akoravno si je želel v oporoki navaden nagrobni kamen z zlomljenimi verigami. Te verige naj bi spominjale svet na njegovo mojstrsko delo »Dnevnik lovca«, o katerem je rekel pesniku car Aleksander II. tedaj, ko je odpravil suženjstvo: »Pripovedke lovca so moja namero — odpravo suženjstva — končno pokrepile.«

Še nekaj o Liberiji.

S tem, da je ententa pridobila Liberijo za zavezništvo v boju proti osrednjima državama, je postavila vsak pojem kulture na glavo. Liberijanci so — kakor že vemo — napuhnjeni, nevedni, hinavski.

podkupljivi kar se da, znajo pa mojstrsko izrabljati pridne in delavne črnice domačega rodu Kru. Če vzamemo kak konverzacijski laksikon in se hočemo poučiti o Liberiji, vidimo same lepe reči: ta dežela prostosti je republika, kjer je doma kultura, časopise imajo, šole, celo visoko šolo — Liberia college —, ki podeli tudi doktorski diplom, pošta je tam in druga prometna sredstva itd.; a vsi popotniki, ki so obiskali Liberijo, soglašajo, da v deželi sami niso videli nobene kulture. Če gleda kdo s parnika na glavno mesto Monrovia, imenovano po znanem ameriškem predsedniku Monroe — Amerika Amerikancem —, napravi nato še dosti čeden vtis; če se pa izkrcamo, pridemo v zelo veliko umazano črnsko vas, po glavni cesti se podijo prešiči semintja. Ljudje z velikimi, lepodonečimi naslovi niso taki kakor smo si jih predstavljali. Ekscelenc, generalov, etc. mrgoli kar na tucate. Če pa spoznamo n. pr. našega znanega generalnega poštnega ravnatelja, opazimo kot njegovo edino obleko prav kratek predpasnik, opravlja službo pismonoše, ne zna brati, razume pa izvrstno eno stvar: kakor vsi drugi poštni uradniki v Liberiji je mojster v operacijah, kjer pisma z dragoceno vsebino ne pridejo v roke naslovljenca. Gospodom v deželi, potomcem nekdanjih ameriškkih črncev, se prav dobro godi. Kaj se pravi delati, tega ne poznajo, kvečjemu le, če druge gledajo. Nobenega ni med njimi, ki ne bi imel kake državne službe, lepega naslova in temu primerne obleke. Razen salonske obleke in cilindrov pri gospodih ter pozabijenih evropskih toaletah, pri damah je najbolj pogosto oblačilo uniforma v najbolj kričočih barvah. Kakor že vemo, republika po svoji ustavi nima stalne armade, ker je armada »neprestano ogrožanje varnosti in prostosti države«, a republika ima kljub temu armado in brodogradnjo, da, pred par leti se je zapletla celo v vojsko! Armada obstoji iz 250 takozvanih vojakov, opravljenih z vsemi mogočimi uniformami in posameznimi kosmi uniform, oboroženih s predpotopnimi puškami; brodogradnjo tvori ena jahta, vsebujoča 770 ton, nekdanj lastnina hiše Rotšildove. Ladjino moštvo je pa šibkejše kakor armada na suhem, ker šteje samo 200 mož. V omenjeni vojski, leta 1910., se je borila samo armada na suhem. Šla je v boj proti prebivalstvu »ohale slonove kosti«. Po mobilizaciji so marširali številni generali s svojimi 250 junaki do mejne reke, tam so se dobro poskrili in zakopali. Slonokoščenci so se ravnotako poskrili in streljali so semintja, par mesecev. Potem je pa severoamerikanska Unija na diplomatičen način končala krvoprelitje, čigar žrtva sta bili dve palmi in en pes; samo to troje je bilo zadeto.

Amerikanski misijonarji, ki so prišli ravnokar iz Liberije, pripovedujejo marsikaj o vlogi, ki jo je igrala republika v boju z Nemčijo. Sledeč vzgledu Unije je vpeljala splošno vojaško dolžnost, pa s pogojem, da nagi domačini ne smejo vstopiti v armado. Kakor hitro je imel pa domačin hlače, suktnjo ali pa vsaj predpasnik, je smel vstopiti v armado. Liberija je zgubila med vojsko

zelo svoje bročevje, eno omenjeno lahto, ki jo je potopil nemški podmornik pred glavnim mestom Monrovijs; mesto je potem bombardiral. Res strašnega sovražnika je poslala ententa proti nam.

50.000.000.000.000!

V »Neue Züricher Zeitung« piše Gustav W. Eberlein: »Vojna je stala tedaj petsto milijard. Po angleških poročilih se je izdalo celo 778 milijard. Toda za par vinarjev se ne bomo prepirali, vzemimo rae okroglo število pet sto milijard, na ta način e najbolj pošteno in neenaka valuta je na ta način približno izenači. Zapišimo: 50.000.000.000.000! Le oglejte si teh trinajst ničel; že iz šole vam je znano, da si le vsote sploh ni mogoče predstaviti. Na nebu se nahajajo tudi zvezde, ki so že davno ugasnile, a mi časovno tako omejena bitja zremo še vedno njih svetlobo; tudi se nahaja v vsemirju neskončno število zvezd, katerih množine si ni mogoče misliti; mnogoteri zvezdoslovci so si ubijali glave nad temi številkami, a zaman. Ampak teh pet milijard se ne nahaja na nebu in ni jih treba iskati z daljnogledi, temveč leže pred nami, s svinčnikom in papirjem jih je treba izračunati. Če smo pospravili ta ogromni denar, si ga moramo vendar tudi predstaviti. In celo šteti ga bo treba enkrat z obrestnimi obrestmi.

Prvo seštejmo denar. Recimo, da se kdo vsede in začne šteti, vsako sekundo en frank pri osemurnem delavniku. Za to delo bi rabil 47.562 let. Vzemimo, da so to cekini in ne franki. Kljub temu bi moral taisti človek začeti s štetjem ob prvi ustanovitvi egipčanske države, da bi končal svoje delo do sklepa miru v l. 1919. Avtomat bi storil to hitreje. Če bi nastavil tak avtomat Konstantin Veliki leta 333., da bi mu preštel 50 milijard cekinov po deset frankov in bi ta štel nevtrudno, brez vsakega odmora, ob štirindvajseturnem delavniku, bi trajalo to ves rimski čas in preseljevanje narodov, vse križarske vojke, reformacijo in čez Napoleona do današnjega dne, če bi štel na vsako sekundo en cekin.

Stehtajmo denar! Kazaleci bi nam pokazali 200.000 ton teže, to se pravi, da bi bilo treba 20.000 polnih železniških vozov, da bi ta denar odpelali. Če bi pa zmenjali cekine v tolarje po pet frankov, tedaj bi znašali dva milijona in pol ton srebra in bi bilo treba 250.000 železniških voz za prevoz. Vlak, ki bi hotel peljati ves ta denar, bi imel 2000 kilometrov dolžine, to je toliko, kot proga iz Pariza v Petrograd, ali šesti del zemeljskega premera. Tu stoji Marsov tempelj, sezidan iz enega milijona srebrnih kubičnih štrikotnikov, katerih vsaki ima 50 centov teže.

Splezajmo na luno! Položimo tolar na tolar. In predno položimo 166.666.666.666 tolarjev, je postal drog že mnogo daljši, nego je treba in se razteza nad 384.000 kilometrov, tedaj še mimo lune daleč naprej. Komur plezanje ne ugađa, more iti tudi peš. Vzemimo za 100 milijard bankovcev po pet frankov in jih položimo na 112 centimetrov široko cesto; na ta način

ni mogoče priti samo na luno, ampak tudi po drugi strani navzdol. Ko želimo, da se vsi vojni dobičkarji preselijo na luno, jim hočemo pripraviti pot še prijetnejšo. Čez cesto jim pognimo še preprogo iz zelenih bankovcev, saj ni treba, da bi po drugi strani zopet prišli na zemljo.

Tako smo prišli kljub vsi naši pomanjkljivosti vendarle na zvezde. Ko imamo trdna tla pod nogami, lahko zgrabimo za enostavnejše sredstvo. Vzemimo ekvator. Ta meri 40.000 kilometrov. Zavijmo sto milijonov petfrankovskih srebrnjakov v »štango«, ki bi bila tako dolga, da bi objela zemeljsko oblo, tam kjer je najbolj debela, šestkrat. Iz bankovcev bi lahko napravili 10inpol metra širok trak križem okrog zemlje. Ali pa pokrijmo vso ogromno površino bodenskega jezera z bankovci. Kaj, to ne zadostuje? 539 kvadratnih metrov? Vzemimo še 216 kvadratnih metrov Neunburškega jezera zraven. Še vedno je nekaj ostalo? Tedaj še zuriško jezero navrh!

500 milijard je bilo tedaj zapravljenih. Marsikaj bi se bilo dalo napraviti s tem denarjem. Kakih 100.000 vojnih spomenikov po 5 milijonov, ki bi služili posebno za one, katere je treba opomniti vsak dan posebej, da je bila svetovna vojna. Če bi bila ta vsota porabljena za gradbo novih bojnih ladij, bi jih ne bilo nič manj, nego 10.000. Ali pa bi lahko napravili na zemlji desetkrat toliko šol, zavetišč, umetniških zavodov kot jih je.

Če razdelimo te vojne stroške na vse človeštvo, tedaj nas popade strah in groza. Ta denar, razdeljen na vse zemeljske prebivalce, bi bil rešil gotovo vsakega posameznika in celoto bede in skrbi. Tako pa mu je bedo le še naložil. To niso jokave besede! Sentimentalnosti ne poznamo več, to je resnica.

500.000.000.000!

Po svetu.

s Nezanestljivost političnega prijateljstva. Takrat, ko je cvetelo debelo politično prijateljstvo med Turčijo in osrednjimi velesilami, na strani katerih se je Turčija borila, je Avstrijska orientska in prekomorska družba v svrhu propagande povabila turške družine, da so poslale svoje otroke na Dunaj študirat. Prišlo je približno 130 turških otrok, večinoma iz Sirije in to iz odličnih družin. Po polomu osrednjih velesil je bila prekinjena vsaka zveza s Turčijo in starši otrok niso mogli pošiljati prispevkov za otroke, za katere je pa gornja družba itak obljubila sama skrbeti. No, sedaj se je takoj pokazalo, kako malo zanesljivo je politično prijateljstvo: uboge mlade Turčine so pustili malone do smrti stradati. Turški poslanik se je trudil na vse načine, da bi mogel otroke spraviti v domovino, a zaman. Šele zadnji čas je italijansko poveljstvo na Dunaju prevzelo vso skrb za te otroke, ki so prava žrtev »političnega prijateljstva«, ki temelji vselej na »svetem egoizmu«.

s Velika nagrada. V Londonu je dobil neki pevec tako visoko nagrado, kot je ni

dobil še nikdar kak človek njegove vrste. To je irski tenorist John Mac Cormack, ki je postal ljubljenelec angleške prestolice, in poje posebno narodne pesmi s svojim mehkim glasom tako dovršeno, kot še nihče pred njim. Neko gramofonsko društvo ga je bilo prosilo, da naj zapoje tako poljudno »Tipperary«, ki je navduševala vojake na flanderski fronti in mu je obljubila za to stotisoč kron honoraria. Pevec pa ni šel na lim, ker je vedel, da ima ta pesem še veliko bodočnost in je zahteval gotovih odstotkov od prodanih gramofonskih plošč. Društvo je seveda privolilo. Na ta način je dobil irski pevec za deset minut petja že 1 milijon štiristotisoč kron. Caruso bo gotovo zelen, če izve to, ker proti temu honorarju so vsi honorarji italijanskih tenoristov pravi pritlikavci.

s Prisiljen je šel k poroki. V budimpeštanskem mestnem ženitvenem uradu v šestem okraju se je odigral pred par dnevi naslednji tragičen prizor: Pred uradnikom se je prikazal par v spremstvu prič, da bi se dal poročiti. Stari uradnik je stavil navadna vprašanja: »Izjavite, gospod Franjo N., če hočete vzeti deklico Suzano N.? V tem slučaju odgovorite jasno: da! — »Ne,« je odgovoril ženin jasno. Uradnik ga je pogledal začudeno in ga vprašal: »Čemu ste pa prišli sem?« — »Ker mi je Suzana zagrozila, da me bo sicer polila z vitrijolom po licu!« Na te besede so zaslišali krik. Nevesta se je onevestila. Srečni ženin je porabil to priliko in izginil v tem hipu.

s Vdova kneza Mikaela Obrenaviča, roj. grofica Hunyady, v drugo poročena s princem Arenburškim, je umrla te dni na Dunaju v starosti 88 let.

s Ameriška moda. Amerikanci se ne ravnaajo več povsem po pariški modi, zdi se jim prerевна, zato so jo začeli prikrejevati sami na zelo originalne načine. Najnovejša posebnost so večerni kostumi, ki nimajo »šlepa« zada, ampak spredaj. Ni pa treba misliti, da hodijo Amerikanke radi tega rakovo pot. Vendar pa morajo zavzeti prav posebno hojo, tako da vržejo ob vsakem drugem koraku z levo novo »šlep« na stran. Znameniti so baje tudi ženski jopiči z enim samim rokavom.

s Orientalski banket na čast mira. Kralj Hedjasa je dal napraviti v Geddi poseben banket na čast mira. Take vrste banket se imenuje »sinnat« in je še iz časa vladanja kalifa Abassida v Egitpu od početka trinajstega stoletja. Ti banketi so se navadno vršili v mesecu Ramadanu, to je tedaj, ko se po mohamedanskem obredu ne sme nihče dotakniti od jutra do večera nobene jedi. To opravičuje obile jedi, ki pridejo pred lačne goste, ki so komaj čakali, da pridejo k polni mizi, obloženi z dvanaajstimi ovni in raznimi darovi božjimi. Na tako gostijo je povabil kralj Hedjasa predstavitelj velesil. Dopisnik »Timesa« pravi, da je bil pogled na leseno, obloženo mizo, nekaj takega, kar se ne da popisati. Vsak gost je imel dvanaajst jedil pred seboj. Ker je bilo štirinšestdeset gostov, si morete misliti, kaka množina krožnikov, mesa, pečiva, vseh velikosti, vseh barv je moralo biti to. V sredi je bilo več neznansko velikih posod in v slednji posodi je bil pečen

oven, napolnjen z rižem in kuhanimi jajci. Kadilo je dišalo po prostoru in dražilo nos. Na sredi mize sta stala dva človeka, ki sta imela nalogo, da sta podajala ovne in jedi, ki jih gosti niso mogli doseči. Zanimivo je bilo gledati ta narobe svet, kako so začeli s slasticami in končali s pečenko. Domačini so jedli z rokami, četudi so imeli pred seboj nož in vilice... Čez kake trideset ure je vstal vladar in šel z evropskimi gosti na teraso, da je popil čašo kave in skadil cigareto. Arabska gospoda je stala v krogu in gledala. Medtem pa je šlo zopet 64 gostov v dvorano in nato zopet 64. Končno pa so se služabniki in vojaki vrgli na ostanke in očistili mizo.

s Visoki drvarji. Naši drvarji so dobili nevarne konkurente in to — »cesarske visokosti«. Kot smo slišali svoj čas, se je bavil ruski car v prognanstvu z žaganjem in cepljenjem drv. Tudi o nemškem cesarju nam javljajo, da se bavi z enakim poslom v svojem novem pribežališču. Caru Nikolaju je to zelo ugajalo in tudi Viljemu gre delo baje zelo gladko izpod rok, gotovo bolj kot vodstvo politike in vojske. Morja se pridružijo tem drvarjem še drugi principi, knezi, baroni in grofi, na ta način bi dobili mnogo dobrih drvarjev in izgubili mnogo slabih državnikov. Škoda, da taki ljudje izvedo šele na koncu svojega življenja za svoj pravi poklic.

s Pariz. Socialist Hudec (Čeh) piše o Parizu kjer je živel do zadnjih dni: »To je mesto, ki ni pozabilo na težke žrtve prestale vojne, ne izgub poldrugega milijona francoskih vojakov, ne opustošenja najlepših in najrodovitnejših krajev Francoske. Pariz ne veseljači. Ob sedmih zvečer so ceste že napoln prazne, ob deseti uri zvečer so zaprte restavracije, kavarnе in zabavišča. Pariz se zaziblje v spaznje. Pariz se je spremenil, da ga ne spoznate več. Ne pije, ne poje, ne igra, ne gleše.« »Jutranji list« vprašuje: »In Zagreb? — Karneval!« odgovarja.

s Svetovna loterija za pokritje vojnih stroškov. Prejšnji laški ministrski predsednik Luigi Luzzati je napravil načrt za veliko svetovno loterijo, s katero bi pokrili vse vojne stroške. Dobiček loterije bi znašal 300 milijard kron, a glavni dobiček dva milijona frankov. Luzzati je poslal svoj načrt Wilsonu in ga obenem prosil, da prevzame začasno predsedništvo odbora.

s Šampanjc. »Jutranji list« piše: Neki zagrebški trgovec je naročil za 1 milijon kron šampanjca iz Francoskega. Koliko tisoč oblek za ubogo deco bi se lahko kupilo za ta denar? Koliko stotisoč doz kondenziranega mleka bi se bilo lahko kupilo za ta denar? Koliko stotisoč parov obuval bi se bilo lahko kupilo za bosc otroke? Koliko...? Čemu bi naštevati? Šampanjc je vendar ena najpotrebnejših stvari v mladi državi...«

s Pogreb monarhije na Dunaju. Ni dolgo od tega, ko so bile volitve na Dunaju. Tedaj se je agitiralo pri vseh strankah na najrazličnejše načine. Posebno pozornost je vzbudil pogreb monarhije, ki so jo priredili socialisti. Okoli poldneva se je prikazal pred parlamentom pravcati

spreved, ki ga je spremljala silna množica. Naprej je šla vojaška godba, sledili so možje pogrebnege zavoda, ki so nosili krsto. Na krsti se je nahajala avstrijska cesarska krona, a za krsto sta nosila dva moža dvoglavega orla. Množica je vpila: »Doli z dinastijo! Doli z monarhijo! Živela republika!« Ta čudni spreved je šel skozi celo mesto. — No, monarhija je bila že prepustili v upravo Nemcem.

s Pariške učenke o Wilsonu. Kako si predstavljajo Wilsona mlade Parižanke, pričajo naloge, ki so jih izvršile učenke neke šole. Ena izmed deklic piše: »Predsednik Wilson se neprestano smeje, ker je dober človek in je vedno dobre volje. On ima dolg obraz in veliko, golo brado; njegovi otroci imajo mnogo prostora za poljube.« Druga je pisala: »Predsednik Wilson ne pije vina. Kdor naleti na predsednika ljudovlade, vidi, da ima kozarec čiste vode pred seboj. Želim, da bi tudi moj oče pil samo vodo, kot predsednik Wilson.« Končno: »Kako srečna mora biti ona žena, ki jo je vzel v zakon!«

s Ogromne zbirke znamk na Dunaju. V dunajski dražbovalnici v Doroteju je bila te dni na dražbi ena največjih evropskih zbirk mark. Debeli katalog ima 2400 števil. Cela zbirka obsega analfabetično vse znamke od Albanije do Rumunije. Dražba se bo nadaljevala še pozneje. Vse marke so izstavljene pod šipo. Med redkostmi te zbirke se nahajajo kolekcije iz Albanije, Bavarske, nemških kolonij ter iz angleških posestev v Evropi. (Malta, Jonski otoki, Gibraltar). Posebno vrednost imajo stare znamke Bergsdorfa, Bremana, Hanovra, Hamburga, Lübecka, Meklenburga, nato italijanske znamke Modene, Neaplja, Parme, papeževe države, in zelo redke avstrijske časnikarske znamke. Sploh se nahajajo v zbirki posamezne znamke, ki so zelo velike vrednosti. Tako velja »plavi neapeljski križ« 800 kron, a Trinalezi iz leta 1860. je cena 1200 kron. Cena znamk se ravna po njih lepoti in njih redkosti.

s Dva zamorca so krstili te dni v — Zemun. Tja sta prišla kot vojaka francoske vojske, kjer služita že deset mescev. Katoliške vere sta se učila že doma, a v vojni doslej nista imela prilike, da bi se dala krstiti. Ko so francoske čete dospele v Zemun in se ondi ustavile, sta se takoj oglasila pri tamšnjem župniku Vincetiču in ga prosila, da ju krsti. Za tolmača je služil narednik, ker sama le slabo govorita francosko. Želja se jima je spočila in na dan krsta sta bila gosta Marijine družbe. Ko sta zagledala belo pogrnjeno mizo, sta se široko smejala. Župniku sta kupila v dar vsak eno — jajce. Sedaj se pripravlja na krst še 9 francoskih vojakov črncev, ki se vsi pridno uče katekizma. Župnik Vincetič hvali zamorske vojake kot poštene, dostojne, globoko verne, trezne in npravne.

s Cene na Angleškem so naslednje: gnjat 14 K, govedina 8 K, surovo maslo 21 K, sir 11 K, kava 8 K, pšenica 1.50 K, pšenična moka 2.20 K, oves 1.40 K, ječmen 1.70 K, predivo 13 K, konoplja 7.50 K, kože 14 K, juta 4.50 K, svinjska mast 12 K, kože 14 K,

K, ovčje meso 8 K, riž 2.10, sladkor raf. 3 K, sladkor surov 2.30 K, loj 6.50 K, čaj 8 K, tobak 15 K, ovčja volna 16 K, cement 50 vinarjev, premog in koks 15 vin., baker 10.80 K, bombažna preja 40 K — vse za kilogram in angleški funt računano z 80 K.

s Potopljene ladje. Iz Bruslja se javlja, da je angleška mornarica zaposedla luko Zeebrugge, da jo obnovi. Angleška misli dvigniti one tri ladje, ki jih je bila svoj čas tam potopila, da zapre vhod v luko.

s Boljševiki in cerkev. Sovjetska vlada je razdelila nad milijon letakov, v katerih zahteva, da se zapro vse cerkve in zatros vsa veroizpovedanja. Na uvodnem mestu letaka se nahaja članek ljudskega poverjenika za Solstvo Lunačarskega, ki javlja, da bodo v najkrajši dobi zaprli vse cerkve in v šolah prekinili poučevanje veronauka.

s Skupen list v Skandinaviji. V kratkem prične izhajati nov skandinavski satirični list — tednik v danskem, norveškem in švedskem jeziku pod naslovom »Ex lexx«. Sodelovali bodo znameniti skandinavski pisatelji.

s Zlata ura za slank. Polečaj v Petrogradu baje ni ravno zavidanja vreden. V Helsingforsu je vse polno ruskih oficirjev, ki so zbežali pred splošnim vpoklicanjem. Boljševiški bankovci so popolnoma brez vrednosti. Za kosček sladkorja zamenjujejo vojaški hlebeček kruha, za zlato uro slano ribo. Zadnja razdelitev živeža je bila — oves, ki so ga baje zobali v zrnih, ko konji.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.

(Dalje.)

Spominjam se pri tem obiska pri ministru Bissolatu, ki ima mnogo treznih nazorov, a kaj vse to pomaga? Če bi imela Italija par sto Bissolatičev, nekaj Salveminičev in še kakega Marchese de Viti de Marco po vrhu, bi mogoče danes ne pisali po svojih časopisih o grozodejstvih v okupiranem ozemlju in ne bi se nal polnila ušesa o italijanskem imperalizmu. Gotovo bi s pomočjo teh ljudi rešili marsikaj, češar žalibog in najbrž — ne bomo.

In še nečesa naj se dotaknem tu. Po vseh ljubljanskih gostilnah mrgoli špijonov v različni obleki. A nihče se ne zmeni zanje, med tem ko naše ljudi tirajo po Trstu in v Istri iz zaporov. Zapor, jim pljujejo v obraz, jih zaslišujejo pri Ponciju in Pilatu, pri nas pa poklicani ljudje drže roke v žepu in se ne ganejo ne sem ne tja. Italofilne ljudi je treba spraviti na varno, naj že bodo potem ali takozvani trgovci ali bančni uradniki, ali karkoli hočete. In kaj se godi pri nas? V obleki francoskih rdečekrižcev se vozijo po naših železnicah dunajski Judi in špijonirajo za Italijo, tihotapijo blago v Nemško Avstrijo in si polnijo žepa na naše stroške.

Ne bodimo šalobarde! Višja gospodstva, ne bodimo nevedni svoje svobode! In kaj so storili zavezniki za nas?

Lepi govori ne pomagajo nič, in če napravimo sto matinej na čast gostom, ki prihajajo od zahoda, mar nas bodo oni ščitili pred bajonetom italijanskega kulturonošca.

Isti dan, ko vpijemo po ljubljanskih ulicah: »Vive la France!« isti dan pride iz tujine pismo, v katerem piše rojak, da se Clémenceau drži z vso strogostjo londonskega dogovora, ki nam odseka del telesa.

Vzemimo prijaznost za prijaznost, a ne bodimo nikomur hvaležni, če na naših tleh zida novo Alzacijo-Lotaringijo.

Res je, da Francozi in Angleži zabavljajo čez Italijane, češ da so jim bili bolj v napotje kot v korist, vendar nam to zabavljanje ni in ne bo nič koristilo. Povejmo ljudem, da imamo v svojih krajih še dovolj železa in jekla, iz katerega bomo — če treba — tili kanone za naše prijatelje onstran demarkacijske linije.

Jasni dogovori, dobri prijatelji!

Kdo pa mi je prijatelj, če ne tisti, ki mi hoče dobro, in mar mi hoče tisti dobro, ki dela zame slabo?

Dovolj o tem. Škoda je popirja in škoda persaa.

Ostanimo šalobarde! To ulogo najlažje igramo, in svet bo imel dovolj gradiva za šalo in kratek čas.

O, dobrodušni Slovenče, ne veruj mačehi, ki ti daje kruha iz pepelne moke. Stori sam svojo dolžnost, drugi je ne bo namesto tebe. Dovolj so nas topli prej, da bi se delali norca iz tebe še naprej, ne pusti, ne dovoli!

Kam nas pelje po s klanca? S svojo silo vrzimo s sebe debelo butaro stisk in težav, ki nas je stiskala k tlom v času še živečega Ivana Cankarja, ne bodimo več Jerneji, ampak odprimo svoja usta in povejmo ljudem, da živimo in hočemo dihati svobodneje kot prej. In vi, ki hodite v Versailles v črnih oblekah, nas res hočete pokopati?

Živi se ne damo, naročite pogrebe za nas, prav imate, prijatelji svobode in enakosti, a preden zaprete krsto nad nami, ko bomo že trdi in oledeneli, tedaj se nam odpro zadnjič usta in bodo govorila: Zdelo se Vam je malenkostno, kar smo hoteli, izrezali ste nam pljuča, da smo onemeli, a usoda bo zadelala tudi vas, ki ste nam obljubili zlato gradove, sedaj Vam pa moramo dati svojo Istro, svojo Gorico, svoj Kras in njegovo kamenje, ki nam je drago, ker je naše, samo naše.

Pariz, ti zelena miza naše usode, kaj misliš?

Ne bom pozabil teh dni, ki sem jih preživel po tvojih ulicah in tvojih hotelih oni čas, ko si bil ti pijan zmagoslavja in veselja, pri nas pa so iz Jadrana segale polipe roke od vasi do vasi in trgale od našega telesa ud za udom.

Pariz, Versailles, bodita pravična sodnika, poslušajta stok naših vasi, obrišita solze naših ljudi!

Francija, spomni se svoje Alzacije, ne pozabi sestre Lotaringije! Reci in zgodilo

se bo naše odrešenje, veli in skrčile se bodo polipeve roke-

Proteklo nama je bilo že več nego teden dni v Parizu. Z Ivanom sva začela misliti na odhod, kajti bližali so se božični prazniki. V veliko silo se je kolastilo Ivana hrepenenje po domu in družini, a »razgovarati« le ni nehal. Jaz sem hodil na legacijo dan za dnem, pa nisem dolgo ničesar opravil. Dne 20. decembra se mi je slednjič posrečilo dobiti pasuše, opremljene z vsemi potrebnimi pečati in podpisi. In dan pozneje ob osmih zvečer sva zapustila Pariz z vlakom, ki vozi z »Gare de Lyon« (ilijonski kolodvor) vsak večer proti Bellegarde na frankošvicarski meji.

Zjutraj krog desete ure smo se privzari na mejo. Zečela se je natančna preiskava najinih kovčegov, francoski finančarji so nama pobrali vse časopise, potne liste so pa revidirali nič manj ko dvanajstkrat. Meni so pregledali tudi žepe. Ne vem, ali sem se jim zdel tako barabski ali tako neumen. Menda oboje.

Poldne je bilo, ko smo zavozili na ženevski kolodvor. Tam so nama znova preiskali vso prtljago in dokumente, nato pa so nama izročili vse papirje, ki so potrebni, če nočeš živeti v Švici samo ob besedi in lepoti švicarskih jezer. Dobila sva: cartes de pain, cartes de lait, cartes de grasse in cartes de frommage (karte za kruh, mleko, maslo in sir). V Parizu imenujejo take papirje »tickets«.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v sredo, dne 26. t. m. in v četrtek, dne 27. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določena je tale red: v sredo, dne 26. t. m. popoldne od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. štev. 1401 do 1600. V četrtek, dne 27. t. m. dopol-

dne 8. do 8. štev. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. štev. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. štev. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. štev. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. štev. 2401 do konca.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Cirmanu, se imajo zglasiti v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti 13, I. nadstr., v sredo dne 26. t. m., kjer dobijo nove izkaznice za meso. Primesti je seboj 1) staro izkaznico za meso, 2) rmeno ali zeleno legitimacijo za živila, 3) železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4) kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za I. okraj. Stranke I. okraja dobe v sredo, dne 26. t. m. na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kg sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane 5 kron. Določa se tale red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 200, od 9. do 10. štev. 201 do 400, od 10. do 11. štev. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do 4. štev. 801 do 1000, od 4. do 5. štev. 1001 do konca.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za II. okraj. Stranke II. okraja dobe v četrtek, dne 27. t. m. in v petek, dne 28. t. m. na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane 5 K. Določa se tale red: V četrtek, dne 27. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 160, od 9. do 10. štev. 161 do 320, od 10. do 11. štev. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. štev. 481 do 640, od 3. do 4. štev. 641 do 800, od 4. do 5. štev. 801 do 960. V petek, dne 28. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 961 do 1120, od 9. do 10. štev. 1121 do 1280, od 10. do 11. štev. 1281 do 1440, popoldne od 2. do 3. štev. 1441 do 1600, od 3. do 4. štev. 1601 do 1760, od 4. do 5. štev. 1761 do konca.

Tužnim srcem naznanjamo prežalostno vest, da je naša iskrenoljubljena soproga oziroma mati in sestra, gospa

Franciška Anžič roj. Povše

v torek 24. februarja 1919 ob 2. uri ponoči po daljši mučni bolezni previdena s sv. zakramenti za umirajočo v 59. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice se vrši v sredo dne 26. februarja ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Štepanji vasi št. 13 na pokopališče k Božjemu grobu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Štepanja vas, dne 25. februarja 1919.

Ivan, Štefan,
sinova.

Anton Anžič,
soprog.

Franciška, Pepca,
hčeri.

Ivan, France, Ivana, Antonija Povše
brata in sestre.

Vnuki in vnukinje.

Krvnikova vrh.

Roman. Spisal Aleksander Petčič.

(Dalje.)

Šel sem k reki, da bi planil v vavov. Nisem storil tega, ker je bila zamrznjena. Kaj sem vedel takrat, če je poletje ali zima?

»Te je migljaj usode,« sem pomislil. »Usoda je zaprla moj grob in zahteva, da še živim. Toda čemu naj živim? ... zakaj? Ali nisem oče? Da, jaz hočem živeti zaradi mojega sina, mojega otroka in ... in ... ha, da do sedaj tega nisem mislil ... Blagoslovljena usoda, ko si mi zaprla pot k smrti, blagoslovljena! O, če je po tem življenju še eno življenje in bi prišel v nebesa, bi se vrnil iz dežele blaženosti na to proketo zemljo in izpolnil, kar bi pozabil izpolniti. Živel bom zaradi mojega otroka in zaradi ... maščevanja.

7.

Maščevanje se je vzbudilo v meni pozneje, ko očetovska ljubezen, vendar je bilo močnejše. Bolj pogosto sem obiskal Ternjeja ko svojega sina.

»Bog te živi, ljubi prijatelj,« mi je zaklical Ternjej.

»Ne bodi tako nesramen,« sem mu dejal, »ne imej me svojega prijatelja. Ne draži me s to besedo. Hladno sem prišel k tebi, tako hočem tudi opraviti in iti.«

»Šalo na stran, tvoja hladna resnost me iznenadi bolj kot tvoja srditost. Kaj boš opraviti, dokončati?«

»Kar bi moral storiti že davno: črtati te izmed živih.«

»Kakšna dobrota, zelo sem ti hvaležen.«

»Dvobojevali se morava, Ternjej, ali umoriš ti mene ali jaz tebe.«

»Dvoboj?«

»Na življenje in smrt!«

»Matija, Matija, kdaj se ozdraviš, vendar?«

»Teda, ko uničim tebe, Ti si moja bolezen.«

»Ti si nor, tovariš, nor. Ljubezen in nato dvoboj! Ti lahko rečeš, da si delaš najneumnejše stvari na svetu.«

»In jaz ti tudi lahko rečem, da mi ti čisto zaman modruješ. Določi uro in prostor in izberi orožje.«

»Naj bo, če že hočeš tako. Teda orožje: nič ... kraj: nikjer ... čas: nikdar ... Upam, da prideš točno na določeno mesto ...

»Ti si tedi resnično tako bojazljiv, za kakršnega te imajo, zdaj uvidim to.«

»Dovolil boš, Andorlaki, jaz ne odklanjam dvoboja iz bojazljivosti, ampak iz principa.«

»Poznam te principe.«

»Veruj mi, če ti rečem ...

»O, rad verujem! ... Toda, čemu izgubljava besede? Ali se boš dvobojeval, ali ne?«

»Že sem dejal: ne.«

»Teda te bom prisilil k temu.«

»Rad bi vedel: kako?«

»Izvedel boš,« sem dejal in šel.

Vedel sem, s kako strastjo je on igral. Verjel sem, da bo lahko, razdražiti ga pri kakih taki priliki, da bo sprejel moj poziv, ali me celo sam pozval. S hrepenenjem sem čakal, da ga dobim pri igralni mizi, česar ni bilo treba dolgo čakati. Igral je in dobival neprestano. Moj načrt sem moral preložiti. Pri drugi priložnosti je tudi začel dobivati ... dobival je ... in že sem hotel zapustiti družbo, ko se je sreča obrnila od njega. Izgubljal je neprestano. Postajal je bolj in bolj vroč in igral za vedno večje vsote. Končno je postavil zelo visoko vsoto ... njegova karta je prišla ... pogledal jo je ... in jo hotel vreči na mizo, ker je dobil, ko sem mu jo popadel iz rok in jo raztrgal v tisoč kosov. Zaškripal je z zobmi in planil nad me ... naenkrat pa je obstal miren in dejal čisto mirno k enemu slug:

»Jožef moje karte prinesi. Prijatelj,« se je obrnil do soigralcev, »ta tepec se hoče po sili dvobojevati z menoj in radi tega vseeno ni dosegel svojega namena, ha, ha, ha! ...

Oklofotal sem ga, pa me je trenutno zopet pobil. Njegovi tovariši so se smejali, jaz sem videl, da ničesar ne opravi in sem šel.

Še istega dne zvečer sem šel v Ternjejevo stanovanje. S seboj sem vzel slugo.

»Ali je gospod doma?« sem vprašal Ternjejevega služabnika.

»Da,« mi je odgovoril.

»Pojta notri, pojta notri oba!« sem dejal obema dečkoma.

Vstopili smo.

»Ostanita tu,« sem dejal slugama.

»Ternjej, pojdiva v drugo sobo,« sem dejal.

»Čemu?«

»Greš, ali ne?«

»Zakaj pa?«

»Če nočeš iti, mi je vseeno. Opravila bova tu ...

»Pojva tedi.«

»Baltazar,« sem dejal v drugi sobi, »zadnjikrat te vprašam: ali se hočeš biti z menoj, ali ne?«

»Že spet ta dvoboj? In vedno ta dvoboj? Nikoli še nisem videl bolj dolgočasnega človeka.«

»Baltazar Ternjej, ali vidiš pasji bič pod mojo pazduho?«

»No?«

»Za ušesa te bom vlekel pred najine sluge in te bom tepel z bičem toliko časa, da boš sprejel dvoboj ... vpričo najnih slug, veš?«

Ternjej je pobledele.

»Aha, dobro sem zadell!« sem pomislil.

»Toda, Matija, ti si strahovit človek,« je dejal s prosečim glasom gotovo proti svoji volji.

Jaz nisem dejal ničesar, popadel sem ga za ušesa in ga začel vleči proti drugi sobi.

»Andorlaki, stoj en trenutek, prosim te ... glej, da me sramotiš pred sovrstniki,

tega ti ne zamerim; toda pred služabniki ti ne morem dovoliti tega ...

»Od tebe je odvisno, da sramoto trpiš, ali jo odvrneš od sebe ...

»Toda, če se sploh ne maramo dvobojevati ...

»Še enkrat ti rečem: za ušesa te bom vlekel ven in napravil vpričo slug z bičem cape iz tvoje obleke in iz tvoje kože.«

»Ti si tedi neizprosen.«

»Da.«

»Matija, ali se me ne usmiliš?«

»Ne.«

»O moj Bog, moj Stvarnik! ... ne; pred služabniki se ne pustim zasramovati, raje si pustim odsekati roko in nos ... da ... tedi ... bil se bom s teboj. Ti si me prvi pozval; pravico imam, da izbiram orožje.«

»Izberi!«

»Izbiram sabljo! ... te ne umorijo tako lahko ko — krogle.«

»Toda jaz imam pravico ... naenkrat sem se domislil in dejal: »dobro, sabljo! Kdaj in kje?«

»Vseeno je, kdaj in kje, če že mora biti.«

»Teda jutri ob solčnem vzhodu ob vislicah. Toda, če ne prideš?«

»Tam bom, na častno besedo!«

»Ej, tvoja čast ...

Zaupaj mi. Dal sem besedo in če kaj rečem, tudi držim ... to si menda že skušal ...

»Molči, nesrečnej!« sem ga prekinil; »ta porog na tvojih ustnicah so pene tvoje vsled bojazni zlomljene duše. Teda jutri ob solčnem vzhodu pri vislicah!«

Na te besede sem odšel s slugom.

»Ti, Janez,« sem mu dejal po poti. »Jutri se bom bil, ti boš moj sekundant.«

»Prav rad, gospod, in kaj bo treba storiti v ti novi službi?«

»Nič, samo gledal boš, kako bom umoril Ternjaja.«

»O, prav z veseljem! ... toda če boš Vi premagani, gospod?«

»Če bom premagan, me pokoplji. Ti veš, kje je moj denar, tega boš odnesel oni deklici ... ki je bila včasih pri meni. Ali se je spominjaš? Beti. Tej ponesi denar. Moje pohištvo in moja obleka pa naj bo tvoja; ti zaslužiš to, ko si mi bil vedno zvest služabnik. Toda res, pokoplji me tako, da ne bo nihče vedel za moj grob, ker mora moja smrt ostati tajna. Ljudje bodo mislili, da sem iz žalosti in sramote kam odpotoval; in to je prav, da mislijo tako. Razven mojega morilca boš vedel samo ti, da nisem odpotoval, ampak sem doma ... v grobu, katerega prostor pa boš vedel samo ti.

Na to, moj Janez, boš prišel tu pa tam na moj grob in položil kako solzo? Kaj? ... no, ne bodi neumen! Saj ti ne pravim, da joči že takoj zdaj. Ne joči, dobri deček!

To je bila samo pravljica; jaz ne bom tisti, ki bo mrtev. Nti na misel mi ne pride, da bi umrl. Zaupam na pravičnost, in ta zahteva Ternjejevo smrt, ne mojo, zasramovano, tako zelo zasramovano.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.